

Sygn. akt *III AUa 250/15*

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 listopada 2015 r.

**Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych**

w składzie:

Przewodniczący: SSA Marek Borkiewicz

Sędziowie: SSA Iwona Niewiadowska-Patzer

SSA Ewa Cyran /spr./

Protokolant: st. insp. sąd. Dorota Cieślik

po rozpoznaniu w dniu 5 listopada 2015 r. w Poznaniu

sprawy **D. M.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.**

przy udziale zainteresowanego M. M. (1)

o podleganie ubezpieczeniu społecznemu

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 6 listopada 2014 r. sygn. akt VIII U 2464/14

- o d d a l a apelację;
- zasądza od pozwanego na rzecz odwołującej i zainteresowanego kwoty po 120 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

SSA Ewa Cyran	SSA Marek Borkiewicz	SSA Iwona Niewiadowska-Patzer
---------------	----------------------	-------------------------------

## UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 marca 2014 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. stwierdził, że **D. M.** nie podlega z tytułu współpracy przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej przez M. M. (1) obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia 1 lipca 2013 r.

W ocenie organu rentowego zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych miało na celu wyłącznie pozyskanie prawa do świadczeń przysługujących z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych związanych z przyszłym rodzicielstwem.

**D. M.** w odwołaniu od powyższej decyzji domagała się jej zmiany i uznania, że podlega z tytułu współpracy przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej przez płatnika M. M. (1) obowiązkowym ubezpieczeniom

emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia 1 lipca 2013 r. oraz zasądzenia od pozwanego organu rentowego na rzecz odwołującej się kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 06.11 2014r. zmienił zaskarżoną decyzję i stwierdził, że odwołująca D. M. podlega z tytułu współpracy przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej przez zainteresowanego M. M. (1) obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia 1 lipca 2013r.

### **Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:**

D. i M. M. (1) są małżeństwem od października 2012 r. Mają dwoje dzieci w wieku 3 lat i 1 roku. Od ośmiu miesięcy mieszkają w K., gdzie zakupili działkę zabudowaną budynkiem wymagającym generalnego remontu. Wcześniej mieszkali w miejscowości B..

D. M. z zawodu jest kosmetyczką.

Z dniem 1 grudnia 2007 r. rozpoczęła prowadzenie własnej działalności gospodarczej pod nazwą (...). Salon kosmetyczny znajdował się w K. przy ul. (...), przy czym lokal wynajmowany był od H. B., która prowadziła w tym samym budynku salon fryzjerski. Przez cały okres prowadzenia działalności odwołująca wykonywała badania profilaktyczne i posiadała książeczkę zdrowia dla celów sanitarno – epidemiologicznych (z aktualnymi wpisami dotyczącymi tych badań). W dniu 19 lutego 2012 r. D. M. urodziła pierwsze dziecko. Pod koniec pierwszej ciąży przestała pracować w gabinecie i zatrudniła wówczas pracownicę M. K. w pełnym wymiarze czasu pracy. Odwołująca wróciła do pracy w gabinecie po wykorzystaniu urlopu macierzyńskiego. Wówczas jednak pracownica M. K. zaszła w ciążę i z uwagi na problemy zdrowotne była niezdolna do pracy. Odwołująca dojeżdżała do pracy do K. z B.. Salon był czynny od rana do wieczora, odwołująca dostosowywała godziny pracy do klientek. Dzieckiem zajmowały się wówczas naprzemiennie matka odwołującej i matka płatnika, które jednak miały problemy zdrowotne (matka płatnika choruje na raka). Odwołująca i zainteresowany rozważali wówczas zatrudnienie opiekunki, ale uznali to rozwiązanie za nieopłacalne pod względem finansowym. W związku z trudnościami w zapewnieniu opieki nad dzieckiem, w dniu 12 lutego 2013 r. odwołująca rozwiązała umowę najmu w/w lokalu i wyrejestrowała działalność gospodarczą z ewidencji..

Zainteresowany M. M. (1) od dnia 17 sierpnia 2010 roku prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej w zakresie usług transportowych (rodzaj przeważającej działalności: transport drogowy towarów) pod nazwą (...) USŁUGI (...) z siedzibą w (...).

Zamiarem odwołującej nie było likwidowanie gabinetu kosmetycznego. Posiadała ona stałe, regularnie odwiedzające salon klientki, których nie chciała stracić. Wspólnie z zainteresowanym postanowiła, że to on rozszerzy przedmiot swojej działalności o usługi kosmetyczne i zatrudni pracownicę. W dniu 15 lutego 2013 r. M. M. (1) zgłosił w ewidencji działalności gospodarczej rozszerzenie działalności. Następnie w dniu 6 marca 2013 r. zawarł z H. B. umowę najmu lokalu w K. przy ul. (...) (przeznaczonego na salon kosmetyczny) oraz umowę zlecenia z Panią M. G., która miała świadczyć podstawowe usługi kosmetyczne w tym salonie, M. G. była zatrudniona przez płatnika do dnia 30 czerwca 2013 r. O przejęciu salonu przez M. M. (1) odwołująca zawiadomiła Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w G. pismem z dnia 12 marca 2013 r. Po kilku miesiącach okazało się, że koszty zatrudnienia pracownika w gabinecie są zbyt wysokie, a klientki wolą, aby usługi wykonywała osobiście odwołująca. Jednocześnie matka zainteresowanego i odwołującej porozumiały się w kwestii opieki nad wnukiem i zobowiązały się tej pomocy udzielać do czasu przeprowadzenia się małżonków do K.. W tej sytuacji od dnia 1 lipca 2013 r. odwołująca ponownie zaczęła pracować w salonie. Była wówczas w 10 tygodniu ciąży. W dniu 1 lipca 2013 r. lekarz stwierdził, że odwołująca jest zdolna do pracy na stanowisku kosmetyczki. Odwołująca wykonała również badania profilaktyczne i uzyskała aktualny wpis w książeczce zdrowia dla celów sanitarno – epidemiologicznej. Odwołująca dokonywała zamówień na produkty kosmetyczne i sprzęt kosmetyczny oraz wykonywała kompleksowe zabiegi kosmetyczne w zakresie pielęgnacji twarzy i ciała. Klientki umawiały się na zabiegi telefonicznie, dzwoniąc na telefon komórkowy odwołującej. Gabinet był czynny codziennie (za wyjątkiem niedziel), w godzinach przedpołudniowych i popołudniowych, odwołująca dostosowywała się do potrzeb i życzeń klientek.

Z dniem 3 października 2013 r. odwołująca stała się niezdolna do pracy w związku z problemami zdrowotnymi – zapalenie żył. Była wówczas w piątym miesiącu ciąży. Do porodu, który nastąpił w dniu 24 stycznia 2014 r. była niezdolna do pracy. Zainteresowany rozwiązał umowę najmu lokalu przy ul. (...) w K.. Odwołująca zamierza otworzyć salonu kosmetycznego w nowym lokalu, który jest własnością odwołującej i zainteresowanego. Do czasu powrotu odwołującej z urlopu macierzyńskiego ma w nim pracować zatrudniona pracownica.

Sąd Okręgowy ustalił, że zainteresowany M. M. (1) osiągnął przychód:

- w lutym 2013 r. – 19.415 zł,
- w marcu 2013 r. – 20.170,37 zł
- w kwietniu 2013 r. – 15.885 zł
- w maju 2013 r. – 16.999,43 zł,
- w czerwcu 2013 r. – 13.038,37 zł,
- w lipcu 2013 r. – 16.183 zł,
- w sierpniu 2013 r. – 17.529,47 zł,
- we wrześniu 2013 r. – 17.344,92 zł,

Sąd dał wiarę zgromadzonym w sprawie dokumentom (w tym dokumentom ZUS),

Również zeznania wszystkich przesłuchanych w sprawie świadków Sąd uznał za wiarygodne, albowiem były one spójne, logiczne, korespondowały ze sobą wzajemnie, a nadto zostały potwierdzone w dokumentach zgromadzonych w sprawie oraz dokumentach zgromadzonych w aktach ZUS. Sąd uznał za wiarygodne zeznania odwołującej D. M. oraz zainteresowanego M. M. (1).

***W tym stanie rzeczy, Sąd Okręgowy zważył , że*** spór w przedmiotowej sprawie koncentruje się na kwestii, czy od dnia 1 lipca 2013 r. D. M. ma status prawny osoby współpracującej w rozumieniu art. 8 ust. 11 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych a w konsekwencji, czy zachodzą przesłanki z art. 6 ust. 1 pkt 5, i art. 12 ust. 1 w zw. z art. 13 pkt 5 ustawy systemowej do objęcia jej obowiązkowo od tego dnia: obowiązkowo ubezpieczeniami: emerytalnym, rentowymi i wypadków.

Pozwany organ rentowy zarzucał, że zgłoszenie odwołującej do ubezpieczeń społecznych jako osoby współpracującej przy prowadzeniu działalności gospodarczej męża stanowiło czynność prawną nieważną mającą na celu obejście przepisów, sprzeczną z zasadami doświadczenia życiowego. Podjęte zaś przez zainteresowanego M. M. (1) działania polegające na zgłoszeniu odwołującej do ubezpieczeń i deklarowaniu składek na ubezpieczenie miały służyć stworzeniu pozorów prowadzenia współpracy.

Odnosząc się do powyższych zarzutów Sąd Okręgowy w pierwszej kolejności wskazał, że zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych nie jest jednostronną czynnością prawną, do której stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego o wadach oświadczeń woli, w tym art. 83 § 1 k.c., ponieważ oświadczenie to nie stanowi zdarzenia prawnego zmierzającego do osiągnięcia skutków cywilnoprawnych. Stosunek ubezpieczenia społecznego nie jest bowiem stosunkiem cywilnoprawnym, opartym na równorzędności jego podmiotów i wzajemności (ekwiwalentności) świadczeń, lecz uregulowanym ustawowo stosunkiem publicznoprawnym opartym na zasadzie solidaryzmu, a wynikające z niego świadczenia stron tego stosunku nie są świadczeniami cywilnoprawnymi. Błędnie zatem organ rentowy przyjął, że zgłoszenie odwołującej do ubezpieczeń społecznych z tytułu współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej stanowi oświadczenie woli złożone w zamiarze osiągnięcia skutku cywilnoprawnego i poddaje je ocenie ważności z

punktu widzenia prawa cywilnego (por. wyrok SN z dnia 5 grudnia 1997 r. w sprawie II UK 106/07, publik. LEX nr 346189).

Po drugie natomiast współpraca z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność nie wynika z czynności prawnej, lecz jest konsekwencją faktycznej współpracy podmiotów wymienionych w treści art. 8 ust. 11 ustawy systemowej, pozostających z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność we wspólnym gospodarstwie domowym, przy wykonywaniu tej działalności.

W tym przypadku u podstaw tytułu prawnego do objęcia ubezpieczeniami społecznymi nie leży zatem czynność prawna, do której zastosowanie znajdują przepisy Kodeksu cywilnego o wadach oświadczeń woli.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 i 12 ust. 1 ustawy systemowej, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym oraz wypadkowym podlegają, w szczególności osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi.

Treść art. 8 ust. 11 w/w ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wskazuje, że do uznania za osobę współpracującą z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność konieczne jest, aby osoba ta była jedną z osób w nim wymienionych, tj. małżonkiem, dzieckiem własnym, dzieckiem drugiego małżonka, dzieckiem przysposobionym, rodzicem, macochą, ojczymem, albo osobą przysposabiającą, pozostawała z nim we wspólnym gospodarstwie domowym oraz współpracowała przy prowadzeniu tej działalności.

Ustawa systemowa nie zawiera legalnej definicji „współpracy przy prowadzeniu działalności”, z czego jednak nie można wyprowadzać wniosku, że w każdej sytuacji wykonywania określonego zadania (pracy) przez małżonka osoby prowadzącej działalność gospodarczą, na rzecz małżonka - przedsiębiorcy, dla celów prowadzonej przez niego działalności, praca ta dla celów ubezpieczeń społecznych musi być kwalifikowana jako współpraca przy prowadzeniu tej działalności.

Sąd Okręgowy zgodził się z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 maja 2008 r. (II UK 286/07), w którym wskazano, że również pomoc świadczona przez małżonka regularnie na rzecz drugiego małżonka w prowadzonej przez niego działalności gospodarczej nie może budzić wątpliwości, choćby z tego względu, że zgodnie z art. 36 § 1 k.r.o. oboje małżonkowie są obowiązani współdziałać w zarządzie majątkiem wspólnym, a stosownie do § 2 tego artykułu zgoda drugiego małżonka potrzebna jest wyłącznie przy dokonywaniu czynności przekraczających czynności zwykłego zarządu. Udzielana przez małżonka pomoc w prowadzonej przez drugiego małżonka działalności gospodarczej, w ramach ustawowego obowiązku wzajemnej pomocy, jest normalną konsekwencją współdziałania małżonków na rzecz założonej przez nich rodziny i nie podlega zasadzie odpłatności. Brak jest więc uzasadnienia dla ograniczania możliwości korzystania przez osobę fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą z pomocy małżonka w tej działalności, jeżeli taka jest zgodna wola małżonków w tym przedmiocie i jeżeli ze względu na rozmiary prowadzonej działalności jest niecelowe i nieracjonalne zatrudnianie pracownika. Pomoc małżonka może mieć charakter awaryjny, incydentalny, kiedy wyręczając małżonka, przedsiębiorcę działa niejako „w zastępstwie” tego przedsiębiorcy, ale może polegać również na innego rodzaju aktywności na rzecz prowadzonego przez niego przedsiębiorstwa. Okazjonalna pomoc, jaką świadczy osobie prowadzącej działalność gospodarczą w tej działalności jego małżonek, prowadzący z nim wspólne gospodarstwo domowe, stanowi konsekwencję obowiązku małżonków do wzajemnej pomocy oraz współdziałania dla dobra rodziny, którą przez swój związek założyli (art. 23 i 27 k.r.o.).

Dla uznania za osobę współpracującą niewystarczające jest zatem stwierdzenie określonego przepisem powiązania więzami rodzinnymi z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność i pozostawania z nią we wspólnym gospodarstwie domowym, ale konieczne jest również ustalenie okoliczności współpracy przy prowadzeniu tej działalności, co nie może być rozumiane jako wykonywanie jakichkolwiek czynności na rzecz tej działalności. Nie każda osoba powiązana z prowadzącym działalność więzami, o których mowa w art. 8 ust. 11 ustawy systemowej, pozostająca z nim we wspólnym gospodarstwie domowym i zatrudniona przez prowadzącego działalność na podstawie stosunku pracy,

spełnia kryterium współpracy przy prowadzeniu tej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 11 ustawy (por. wyrok Sąd Najwyższego z 23 kwietnia 2010 r., II UK 315/09).

Można uznać, że współpracą przy prowadzeniu działalności gospodarczej powodującą powstanie obowiązku ubezpieczenia emerytalnego i rentowego, jest takie współdziałanie małżonka przedsiębiorcy, które generuje stałe, dodatkowe dochody z tej działalności. Inaczej rzecz ujmując, współpracą jest stała pomoc przy prowadzeniu działalności, bez której stanowiące majątek wspólny małżonków dochody z tej działalności nie osiągałyby takiego pułapu, jaki zapewnia ich współdziałanie przy tym przedsięwzięciu. W takiej sytuacji można bowiem zasadnie twierdzić, że małżonek przedsiębiorcy podejmuje aktywność przynoszącą mu określone dochody, z którą wiąże się obowiązek ubezpieczeń: emerytalnego i rentowych. Takie rozumienie współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej odpowiada celom ustawy systemowej wyrażającym się przymusem ubezpieczenia, na zasadzie równości, wszystkich zarobkujących własną pracą (por. wyrok Sądu Najwyższego z 24 lipca 2009 r., I UK 51/09).

Sąd I instancji wskazał, że cechami konstytutywnymi pojęcia „współpraca przy prowadzeniu pozarolniczej działalności” w rozumieniu art. 8 ust. 11 ustawy z 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych są występujące łącznie: a) istotny dla działalności gospodarczej ciężar gatunkowy działań współpracownika, które to działania nie mogą mieć charakteru wtórnego; muszą pozostawać w bezpośrednim związku z przedmiotem podjętej działalności oraz muszą charakteryzować się pewną systematycznością, stabilnością i zorganizowaniem; b) znaczący czas i częstotliwość podejmowanych robót. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 315/09).

W przedmiotowej sprawie nie jest przedmiotem sporu, ani nie budzi wątpliwości, że D. M. jest żoną M. M. (1) oraz pozostaje z nim we wspólnym gospodarstwie domowym. Spór natomiast dotyczy kwestii faktycznej współpracy odwołującej z zainteresowanym przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej od dnia 1 lipca 2013 r.

Do postępowania odrębnego z zakresu ubezpieczeń społecznych w zakresie postępowania dowodowego ma zastosowanie - bez żadnych ograniczeń - reguła wynikająca z art. 232 k.p.c., obowiązuje więc zasada kontrydiktoryjności i dowodzenia swoich twierdzeń przez stronę (por. wyrok SN z dnia 7 stycznia 2010 r. w sprawie II UK 148/09, publik. LEX nr 577847). Zgodnie zatem z zasadą kontrydiktoryjności, znajdującą wyraz w treści art. 232 zdanie pierwsze k.p.c., to na D. M. spoczywał w przedmiotowej sprawie ciężar wykazania faktu współpracy z M. M. (1) przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej, ponieważ to odwołująca z powyższego faktu wywodzi skutek prawny w postaci spełniania wszystkich przesłanek uznania ją za osobę współpracującą z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą w rozumieniu art. 8 ust. 11 ustawy systemowej, a w konsekwencji istnienia tytułu prawnego z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej do objęcia jej ubezpieczeniami społecznymi.

Poczynione ustalenia faktyczne w ocenie Sądu I instancji dają podstawy do uznania, że odwołująca D. M. faktycznie współpracowała z zainteresowanym M. M. (1) przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej.

Przede wszystkim to odwołująca była z zawodu kosmetyczką z kilkuletnim doświadczeniem, a nie jej mąż i to ona organizowała pracę salonu kosmetycznego w K.. To wyłącznie odwołująca w okresie spornym dokonywała zamówień na produkty kosmetyczne i to ona wykonywała zabiegi kosmetyczne. Istotne jest również to, że odwołująca w lutym 2013 r. przekazała na rzecz zainteresowanego za kwotę ponad 8 tysięcy złotych sprzęt do salonu. Stąd też w świetle zasad doświadczenia życiowego, nie sposób uznać, iż zamiarem odwołującej lub jej męża było definitywne zakończenie działalności salonu kosmetycznego. Nadto, to z odwołującą umawiały się telefonicznie klientki, przy czym odwołująca posiadała znaczne grono stałych już klientek, regularnie odwiedzających jej salon jeszcze w okresie poprzedzającym zakończenie prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Z powyższych względów za uzasadnione życiowo należało uznać również rozszerzenie przedmiotu działalności przez męża odwołującej, jak również ostateczne zrezygnowanie przez niego z zatrudniania pracownika (wykonującego jedynie podstawowe usługi kosmetyczne) na rzecz podjęcia współpracy z odwołującą cieszącą się zaufaniem swoich dotychczasowych klientek i świadcząca kompleksowe usługi kosmetyczne.

Nie budzi również w świetle zasad doświadczenia życiowego wątpliwości twierdzenie odwołującej, iż z uwagi na brak możliwości zapewnienia opieki dziecku zmuszona była zaprzestać wykonywania na własny rachunek działalności

gospodarczej, tym bardziej, że w tamtym okresie salon kosmetyczny znajdował się w innej miejscowości, aniżeli miejsce zamieszkania a odwołująca pracowała w salonie do późnych godzin.

Sąd Okręgowy przyznał rację odwołującej wskazując, iż M. M. (1) w ramach swobody działalności gospodarczej miał prawo rozszerzyć przedmiot swojej działalności, nadto zainteresowany i odwołująca mieli prawo podejmować działania służące redukcji kosztów związanych z prowadzoną przez nich działalnością gospodarczą. Tym samym za życiowo uzasadnione należało uznać rozwiązanie umowy najmu z H. B., w sytuacji kiedy odwołująca i jej mąż zakupili budynek, w którym zamierzają otworzyć salon kosmetyczny.

Odnosząc się do zarzutu organu rentowego w przedmiocie braku posiadania przez odwołującą wymaganego przepisami ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t.j.: Dz. U. z 2013 r. poz. 947) aktualnego zaświadczenia dla celów sanitarno – epidemiologicznych Sąd podkreślił, iż odwołująca posiada książeczkę zdrowia dla celów sanitarno – epidemiologicznych z aktualnymi wpisami dotyczącymi badań, przy czym przed podjęciem współpracy z zainteresowanym poddała się ona badaniom profilaktycznym a termin następnego badania wyznaczono na dzień 1 lipca 2015 r. Poza tym, w dniu 1 lipca 2013 r. lekarz stwierdził, iż odwołująca jest zdolna do pracy na stanowisku kosmetyczki. Sąd uznał za przekonywujące zeznania odwołującej, która wskazała, że nie wiedziała iż takie zaświadczenie winna uzyskać. Istotne przy tym jest, że lekarz który wystawił jej zaświadczenie o zdolności do pracy na stanowisku kosmetyczki nie wystawił jej zaświadczenia dla celów sanitarno – epidemiologicznych, mimo iż jego podpis i pieczętka znajdują się w książeczce dla celów sanitarno – epidemiologicznych pod datą badania w dniu 1 lipca 2013 r. a lekarz ten uprawniony był do wystawienia przedmiotowego zaświadczenia na podstawie art. 7 ust. 1 i 2 w/w ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Niezależnie od powyższego, sam fakt braku przedmiotowego zaświadczenia (brak spełnienia wymogu formalnego) nie może przekreślać okoliczności faktycznego świadczenia usług kosmetycznych przez odwołującą w spornym okresie w salonie kosmetycznym prowadzonym przez zainteresowanego.

Sąd podzielił również pogląd wyrażony w orzecznictwie, zgodnie z którym, podjęcie współpracy przez kobietę w ciąży przy prowadzeniu pozarolniczej działalności, nawet gdyby głównym motywem było uzyskanie przez nią świadczeń z ubezpieczeń społecznych nie jest naganne, ani tym bardziej sprzeczne z prawem, jeżeli współpraca ta była faktycznie wykonywana (por. wyrok S.N. z dnia 6 lutego 2006 r. w sprawie III UK 156/05, publik. LEX nr 272549).

Z powyższych względów Sąd Okręgowy uznał, że D. M. spełnia od dnia 1 lipca 2013 r. łącznie wszystkie przesłanki z art. 8 ust. 11 ustawy systemowej do uznania ją za osobę współpracującą z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność tj. zainteresowanym M. M. (1).

Wobec powyższego, Sąd na podstawie art. 477<sup>14</sup> § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w punkcie 1. Sentencji.

O kosztach zastępstwa procesowego objętych punktem 2 wyroku, należnych odwołującej, orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. i § 11 ust. 2 w związku z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. (t.j. Dz. U. 2013 Nr 490).

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy zarzucając :

1/ naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art.6 ust. 1 pkt.5 oraz art.12 ust.1 w związku z art. 13 pkt.5 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 58§1i 3 k.c. przez ustalenie, że ubezpieczona podlegała jako osoba współpracująca ubezpieczeniom społecznym od dnia 1 lipca 2013r.,

2/ naruszenie prawa procesowego art. 233 §1 k.p.c. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów przez przyjęcie, że odwołująca spełnia warunki do objęcia jej ubezpieczeniem społecznym w spornym okresie.

Wskazując na powyższe organ rentowy wniósł o :

1. zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania

ewentualnie,

2. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Pełnomocnik odwołującej w odpowiedzi na apelację domagał się jej oddalenia i zasądzenia kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

SAD APELACYJNY ZWAŻYL, CO NASTĘPUJE :

Apelacja organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i właściwie zastosował przepisy ustawy z dnia 13 .10 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych.. Sąd odwoławczy w całości podziela i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne oraz przedstawioną argumentację prawną.

Chybiony okazał się zarzut naruszenia prawa procesowego art. 233 §1 kpc. Zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów, sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania na podstawie „ wszechstronnego rozważenia zebranego materiału”, a zatem, jak podkreśla się w orzecznictwie, z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzeniu poszczególnych dowodów i mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności.. Przyjmuje się, że ramy swobodnej oceny dowodów muszą być określone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego regułami logicznego myślenia oraz pewnego poziomu świadomości prawnej, według których Sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wiąże ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego.

Do naruszenia art. 233 §1 k.p.c. mogłoby dojść tylko wówczas, gdyby strona skarżąca wykazała uchybienia podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj. regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10.06. 1999r. , II UKN 685/98 legalis).Organ rentowy nie wykazał, aby ocena Sądu pierwszej instancji co do ustaleń, że podjęcie współpracy przez odwołującą od dnia 1 lipca 2013r. przy współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej przez męża była rażąco wadliwa. Apelacja pozwanego nie zawiera żadnych merytorycznych argumentów ograniczając się do dowolnej polemiki z ustaleniami Sądu i brakiem dowodów przeciwnych.

Spór w przedmiotowej sprawie koncentrował się na kwestii, czy odwołująca od dnia 1 lipca 2013r. legitymowała się statusem osoby współpracującej w rozumieniu art. 8 ust.11 ustawy z dnia 13.10. 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009r. Nr 205,poz. 1585 z późn. zm.), a w konsekwencji, czy zachodzą podstawy z art. 6 ust.1, art.11 ust.2 i art.12 ust. 1 w związku z art. 13 pkt.5 cyt. ustawy do objęcia jej obowiązkowo od tego dnia ubezpieczeniem społecznym: emerytalnym , rentowymi i wypadkowym.

W myśl art. 8 ust.11 ustawy z dnia 13.10 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych za osobę współpracującą z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność o której mowa w art. 6 ust.1 pkt.4 i 5 uważa się małżonka, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione, rodziców, macochę i ojczyma oraz osoby przysposabiające, jeżeli pozostają z nim we wspólnym gospodarstwie domowym i współpracują przy prowadzeniu tej działalności. Za współpracę przy prowadzeniu działalności gospodarczej, powodującą obowiązek ubezpieczenia społecznego, uznać należy taką pomoc udzielaną przedsiębiorcy przez jego małżonka, która ma charakter stały i bez której stanowiące majątek wspólny małżonków dochody z tej działalności nie osiągałyby takiego pułapu, jaki zapewnia współdziałanie przy tym przedsięwzięciu, niezależnie od tego, czy owa pomoc ma charakter odpłatny, czy nieodpłatny (por. wyrok SN z 20.05 2008r. II UK 286/07, OSNP 2009 Nr 17-18, poz.241.,: wyrok SN z 24.07 2009r., IUK 51/09 , OSNP 2011 nr 5-6 , poz.84).

Organ rentowy zarzucał, że zgłoszenie odwołującej do ubezpieczeń społecznych jako osoby współpracującej przy prowadzeniu działalności gospodarczej męża oraz podjęte przez nią- w ramach współpracy czynności miały charakter pozorny.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, w oparciu o przeprowadzone postępowanie dowodowe, prawidłowo Sąd Okręgowy uznał, że D. M. faktycznie współpracowała z mężem M. M. (1) przy prowadzeniu działalności gospodarczej.

Nie było sporu co do tego, że małżonkowie pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym. Słusznie Sąd Okręgowy wskazał, że odwołująca posiada odpowiednie kwalifikacje - z zawodu jest kosmetyczką - do wykonywania zabiegów kosmetycznych. To ona dokonywała zakupu produktów kosmetycznych co wprost wynika z faktur zakupu, posiadała spore grono stałych klientek, regularnie odwiedzających jej salon kosmetyczny. Okoliczności te potwierdzili świadkowie A. M., D. S., M. B., I. M., M. P. będące stałymi klientami odwołującej, a także świadek K. K.- dostarczająca obiady do gabinetu w ramach wykupionego abonamentu obiadowego i H. B. prowadząca zakład fryzjerski w tym samym budynku, co znajdował się gabinet kosmetyczny odwołującej. Uwzględniając treść zeznań siedmiu świadków, będących osobami obcymi w stosunku do małżonków M., należy uznać za chybiony zarzut, iż Sąd I instancji dowolnie ustalił fakt wykonywania przez odwołującą stałych, systematycznych czynności w ramach współpracy. Nie było też przeszkód zdrowotnych w dacie podjęcia przez odwołującą współpracy, gdyż dysponowała zaświadczeniem lekarskim o zdolności do pracy, a podnoszony przez apelację zarzut braku aktualnego zaświadczenia dla celów sanitarno- epidemiologicznych, wymaganego przepisami ustawy z dnia 05.12.2008r. o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2013r., poz. 947) należy uznać za całkowicie chybiony. W tym zakresie Sąd Okręgowy zasadnie wskazał, że po pierwsze odwołująca posiada książeczkę zdrowia dla celów sanitarno-epidemiologicznych z aktualnymi wpisami badań oraz terminem następnego badania wyznaczonym na dzień 15 lipca 2015r. Poza tym, istotnie brak tego dokumentu nie ma znaczenia, w sytuacji wykazania faktycznego świadczenia usług kosmetycznych przez odwołującą.

Należy się zgodzić z twierdzeniem odwołującej iż, podjęcie współpracy było korzystne dla odwołującej i jej męża, również z powodów finansowych, gdyż pozwalało na redukcję kosztów.

Reasumując, przeprowadzone postępowanie w sposób niewątpliwy wykazało, że w spornym okresie odwołująca rzeczywiście podjęła współpracę przy prowadzeniu działalności gospodarczej męża i nie ma faktycznych ani prawnych podstaw do kwestionowania podstawy do objęcia jej z tego tytułu od dnia 13 lipca 2013r.

Nie budzi także wątpliwości to, że podjęcie współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej, nawet gdyby głównym motywem było uzyskanie świadczeń z ubezpieczeń społecznych, nie jest naganne ani sprzeczne z prawem.

W tym miejscu należy odwołać się do utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, który wielokrotnie wskazywał, iż zawarcie umowy o pracę (analogicznie podjęcie współpracy) przez kobietę w ciąży wyłącznie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie powoduje jej nieważności, jako mającej na celu obejście ustawy, jeżeli umowa o pracę (analogicznie współpraca) jest faktycznie wykonywana. Innymi słowy motywacja skłaniająca do takiego działania nie ma znaczenia przy założeniu rzeczywistego realizowania umowy o pracę, czy też współpracy. (por. wyroki SN z dnia 06.02.2006, II UK 156/05 Lex 272549; z 06.03.2007r., I UK 302/06 Lex nr 375586).

W tych warunkach Sąd Apelacyjny nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji organu rentowego z mocy art. 385 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 sentencji.

Orzeczenie o kosztach postępowania uzasadnia art. 98 k.p.c., art. 108 § 1 i 2 k.p.c. oraz § 13 ust.1 pkt.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 20.02.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U.2013 Nr 490).



SSA Ewa Cyran

SSA Marek Borkiewicz

SSA Iwona Niewiadowska-Patzer